

HAMAR MONITOR 1.0

SOSIAL SMERTE

Hvor trykker skoen med tanke på sosiale forhold i Hamar? Femten dybdeintervjuer med ledere i offentlig, frivillig og privat sektor peker på de samme sju områdene. Her er hva de sa – og hva statistikken viser.

15

DYBDEINTERVJUER MED INSTANSER OG
LEDERE

~30

TIMER «SAMTALER MED BYEN»

7

TEMAER GIKK IGJEN I ALLE SAMTALENE

VI VIL AT HAMAR SKAL BLI EN ENDA BEDRE BY Å BO I

Beveg Hamar er en tverrkirkelig og samfunnsbyggende forening for Hamar og omegn, drevet av kristne kirke- og næringslivsledere. Formålet er å bringe en bredde av lokale aktører sammen rundt en felles visjon: **en inkluderende, fredfull og sosialt blomstrende by.**

Foreningen er en del av det nasjonale Beveg Byen-nettverket, og har jobbet frem Hamar Monitor i dialog med Beveg Byen Norge og Tankesmien Skaperkraft.

Rapporten er skrevet i mai 2025, da foreningen het *Sammen for Hamar*. Sitater og formuleringer fra rapporten er beholdt slik de sto. Foreningen heter i dag Beveg Hamar.

GJENNOM RAPPORTEN ØNSKER VI Å

- 01** Omfavne og synliggjøre menneskene som lever i sårbare situasjoner i Hamar.
- 02** Heie på organisasjoner og individer som allerede jobber for å gjøre Hamar bedre.
- 03** Forsterke opplevelsen av at vi sammen kan realisere potensialet i Hamar by.
- 04** Utfordre ledere i privat, offentlig og frivillig sektor – og kirkeledere – til å ta sitt samfunnsbygger-ansvar på alvor.

ARBEIDSMÅTEN

- ANALYSE** av Hamars sosiale situasjon, systemiske utfordringer og kirkenes engasjement.
- AGENDA** for felles prioriteringer og koordinert innsats.
- ARENAER** for samarbeid, inspirasjon og erfaringsdeling.

Ved å gjennomføre kvalitative og kvantitative undersøkelser etablerer vi et kunnskapsbasert grunnlag for å sette en felles agenda, og legge til rette for fokusert, positiv samhandling.

FORMÅL

Å avdekke og bedre forstå byens hovedutfordringer relatert til sosiale forhold.

KVALITATIV DEL

Andreas Karstad og Anders Myklebust har gjennomført 15 dybdeintervjuer med ulike instanser og ledere i Hamar for å identifisere hvor «byens sosiale smerte» er størst.

STATISTIKK

Markedsinfo AS har innhentet statistikk innenfor områdene intervjuobjektene trekker frem, med hovedvekt på ungdom og unge voksne.

ANSVARLIG

Markedsinfo AS v/ Rune Stenberg (907 65 217) og Beveg Hamar. Det henvises til kilder der det presenteres statistikk eller uttalelser.

HOVEDFUNN

DE 7 HOVEDUTFORDRINGENE

Etter 15 dybdeintervjuer konkluderer Hamar Monitor med at det er særlig sju temaer som går igjen i samtalerne. Vi ble slått av hvor samstemte alle var – fra politiet til breddefotballen til rusomsorgen og barnevernet.

1

ENSOMHET

Trekkes frem som driver bak nesten alt det andre

2

UTENFORSKAP

Fattigdom, manglende møteplasser og frafall

3

AVHENGIGHET

Lavere terskel, mer grenseløs adferd

4

INTEGRERING OG RASISME

Diskriminering slår hardt ut på livskvalitet

5

UNGDOMSKRIMINALITET

Nye grenser krysses – politiet kommer inn for sent

6

OMSORGSSVIKT

1 av 6 barn opplever omsorgssvikt

7

MENTAL HELSE

Skolefravær øker, med angst som grunn

1 HOVEDUTFORDRING

ENSOMHET

Så å si alle intervjuobjektene løftet frem ensomhet som en driver og årsak bak mange av de andre problemområdene. Der mennesker ikke får sine mest basale behov møtt, vil det ofte gi utslag i en rekke andre problemer.

FRA DYBDEINTERVJUENE

«Største utfordring i Hamar er ensomhet. Vi ser at ensomhet er en hoveddriver for både utenforskap, depresjon og psykiske helseproblemer.»

«Voksne menn, unge voksne menn og eldre har vanskelig for å søke hjelp. Det går utover deres stolthet. Bare 20 % av de som søker hjelp hos oss er menn. Mange er svært ensomme.»

«Ensomhet er primæutfordringen som ligger til grunn for alle som ringer inn til oss. Opplever at ingen grupper skiller seg spesielt ut i dette: kvinner og menn, ung og gammel. Ensomhet er overalt.»

KIRKENS SOS I INNLANDET

«Ensomhet er den største utfordringen. Årsakene ligger i smarttelefonen og manko på møteplasser, samt mindre samhandling gjennom frivillighet. Dette gir også mindre miksing av forskjellige sosioøkonomiske grupperinger.»

STORHAMAR FOTBALL

HVA SIER STATISTIKKEN?

20–25 %

er «av og til» eller «ofte»
ensomme – og andelen er
høyere blant unge og eldre.

Seniorforsker Thomas Hansen,
Folkehelseinstituttet

62 %

av de som er mye plaget av
ensomhet er lite tilfreds med
livet.

SSB, Livskvalitetsundersøkelsen 2020

8 500

anrop besvarte Kirkens SOS i
Innlandet i 2021 – 23
samtaler i døgnet.

Kirkens SOS, hovedtall 2021

1.

Ensomhet er det aller
vanligste temaet i samtalene
til Kirkens SOS.

29 733 av 172 169 henvendelser i 2021

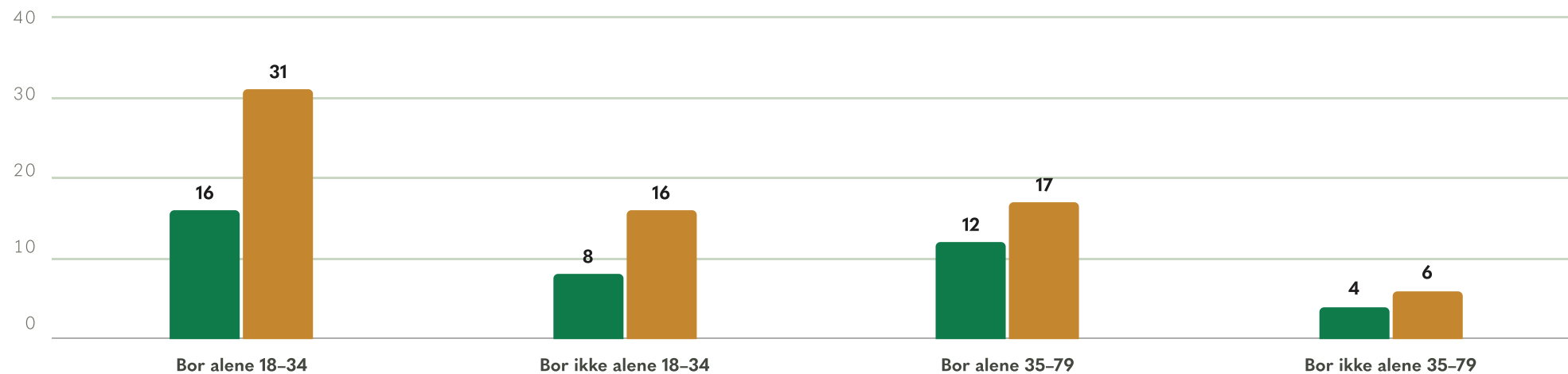
Hvordan man måler utbredelsen av ensomhet, og hvor man setter grensen for hva ensomhet er, gjør det utfordrende å si nøyaktig hvor utbredt den er. Verken norske eller internasjonale studier tyder på noen generell økning i samfunnet – **men flere undersøkelser har vist en økning blant ungdom**, og koronapandemien ser også ut til å ha ført til mer ensomhet. Økningen fra 2012 til 2020 var særlig stor blant aleneboende under 35 år. Ensomhet er likevel mindre utbredt i Norge enn i de fleste andre europeiske land.

Ensomhet innebærer psykisk smerte, og er en risikofaktor for alvorlige helseproblemer hvis den vedvarer. Det er derfor grunn til å ta økende ensomhet, eller særlig høy ensomhet i noen befolkningsgrupper, alvorlig. – Helsedirektoratet

MYE PLAGET AV ENSOMHET – ETTER ALDER OG OM EN BOR ALENE

Prosent. Økningen fra 2012 til 2020 var særlig stor blant aleneboende under 35 år.

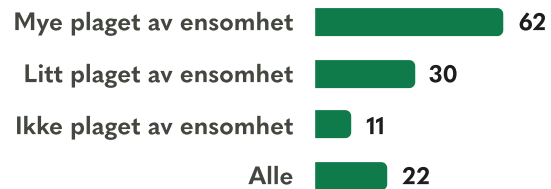
■ 2012 ■ 2020

Kilde: SSB, Livskvalitetsundersøkelsen 2020. Verdiene er avlest av figuren i rapporten.

LAV TILFREDSHET MED LIVET, ETTER GRAD AV ENSOMHET

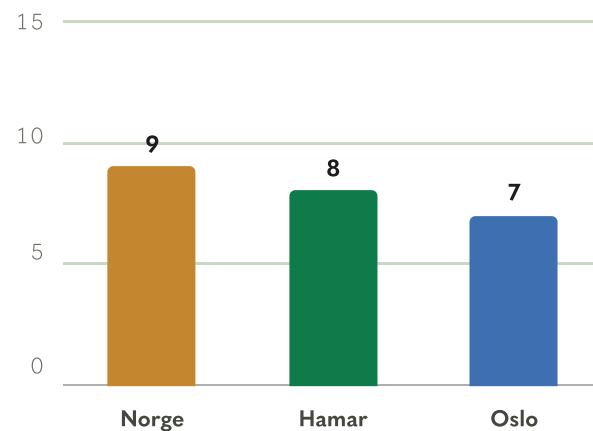
Andel som svarer 0–5 på en skala fra 0 til 10. 18 år og over.

Kilde: SSB, Livskvalitetsundersøkelsen 2020. 62 % og 22 % er oppgitt i rapporten; de to øvrige er avlest av figuren.

VELDIG MYE PLAGET AV ENSOMHET, UNGDOMSTRINNET

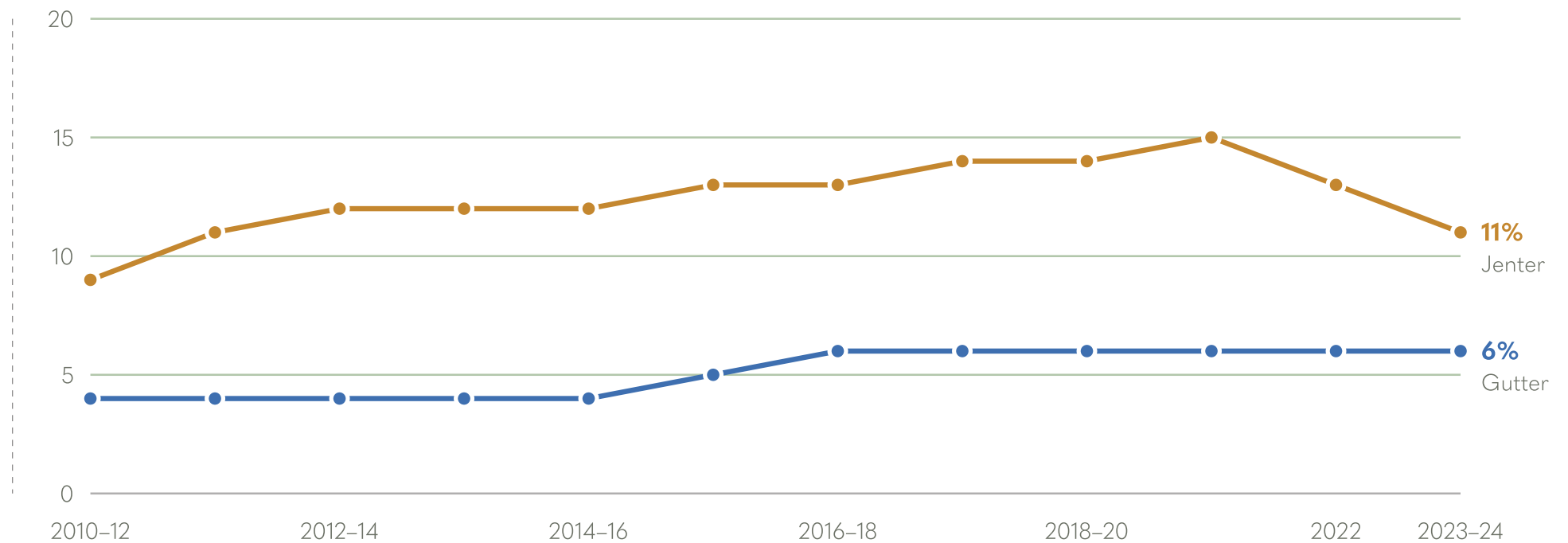
Prosent av elevene på ungdomstrinnet.

Kilde: Ungdata, 2024.

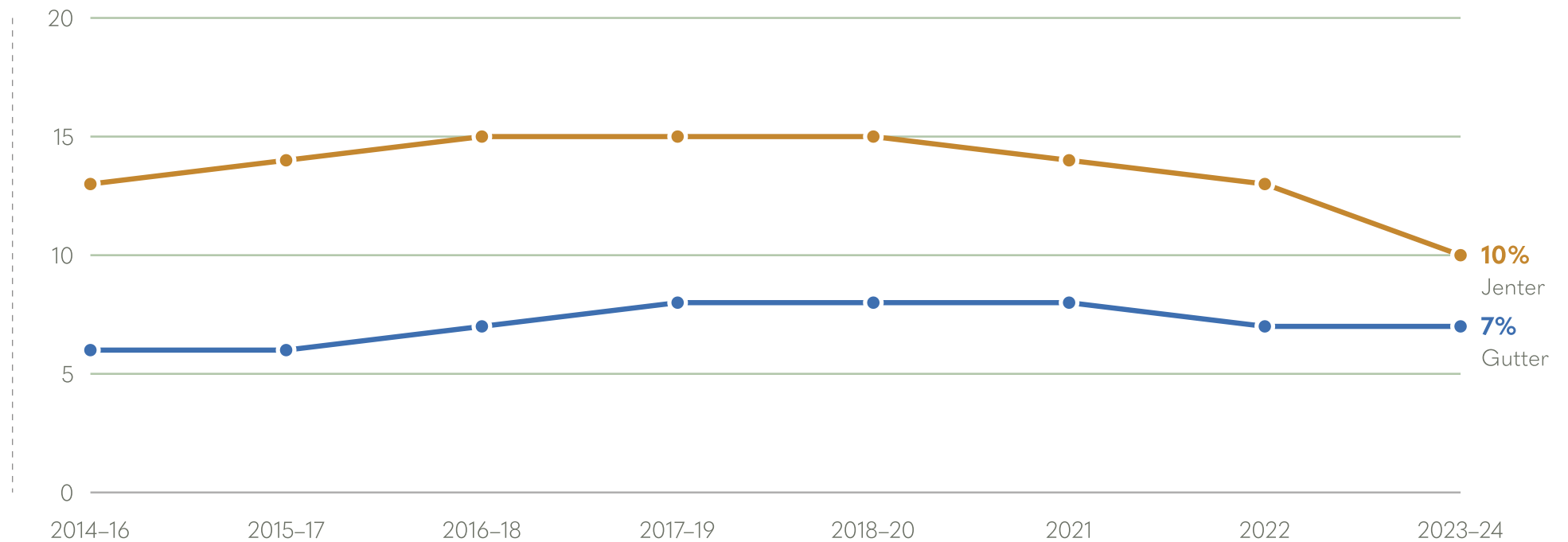
Prosent, utvikling over tid – etter kjønn og skoleslag.

■ Jenter ■ Gutter

VIDEREGÅENDE

■ Jenter ■ Gutter

Kilde: Ungdata, 2024. Nasjonale tall.

DE FEM VANLIGSTE TEMAENE I SAMTALENE TIL KIRKENS SOS

Antall henvendelser i 2021. Kirkens SOS besvarte 172 169 henvendelser dette året – 40 220 samtaletimer, eller 110 timer i døgnet.

Kilde: Kirkens SOS, hovedtall 2021.

Selv om mange kan kjenne på ensomhet, rapporterer de aller fleste ungdommer at de er lite eller ikke plaget. I 2023/24 var totalt 9 % veldig mye plaget. Ensomhet varierer lite med alder, men er mer utbredt blant jenter enn blant gutter.

Selvrapportert ensomhet økte noe gjennom hele 2010-tallet og toppet seg i pandemiåret 2021. Tallene etter pandemien tyder på en betydelig nedgang blant jenter, fra 15 % i 2021 til i underkant av 11 % i 2023/24. Blant guttene har tallene vært nokså stabile de siste fem–seks årene. *Kilde: Ungdata 2024.*

2 HOVEDUTFORDRING

UTENFORSKAP

Manko på møteplasser fører til utenforskap. Fattigdom og utenforskap henger tett sammen – og utenforskap kan være et oppsummerende ord for alle hovedgrunnene til at barn blir offer for omsorgssvikt.

FRA DYBDEINTERVJUENE

«Manko på møteplasser fører også til utenforskap. Fattigdom og utenforskap henger tett sammen. Dårlig økonomi fører til at ungdom ikke får mulighet til å delta på ting sammen med klassekamerater, og de faller enda mer utenfor.»

«Ikke nok å bare gi folk penger – det fører bare til avhengighet av subsidiering. Dette henger tett sammen med utfordringer i integrering og innvandring.»

«Fattigdom er et stort problem. 700 barn lever under fattigdomsgrensen.»

RØDE KORS

«Utenforskap kan være et oppsummerende ord for alle hovedgrunnene til at barn blir offer for omsorgssvikt: dårlig psykisk helse, dårlig økonomi, ikke fullført skole, mobbing, skolefravær.»

«Avhengig av å samarbeide med andre som kan komme inn og støtte på forskjellige punkt.»

BARNEVERNET

STORHAMAR FOTBALL

«Alt koster, det er lett å falle utenfor.»

KORUS ØST

«Utenforskap og sosial ulikhet henger ofte sammen.»

EINAR BUSTERUD

HVA SIER STATISTIKKEN?

–8

prosentpoeng: så mye har andelen som trives på skolen sunket siden midten av 2010-tallet.

Ungdata 2024, nasjonal rapport

700

barn i Hamar-området lever under fattigdomsgrensen.

Røde Kors, dybdeintervju

44 %

av ungdomsskoleelevene i Hamar er fornøyd med tilbudet av lokaler til å treffe andre unge. Norge: 53 %.

Ungdata 2024

10 %

av elevene på ungdomstrinnet i Hamar blir mobbet minst annenhver uke. Norge: 9 %.

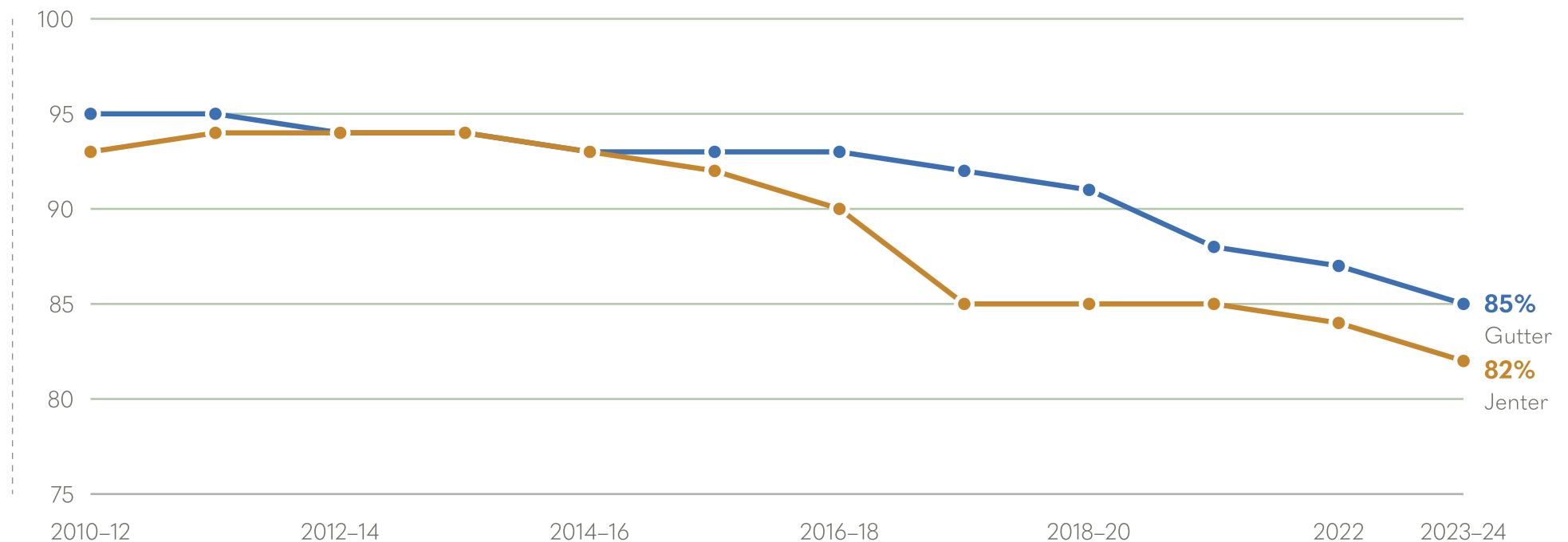
Ungdata 2024

TRIVES PÅ SKOLEN

Prosent. Merk at y-aksen starter på 75 % for å vise utviklingen. Siden midten av 2010-tallet har andelen sunket med åtte prosentpoeng.

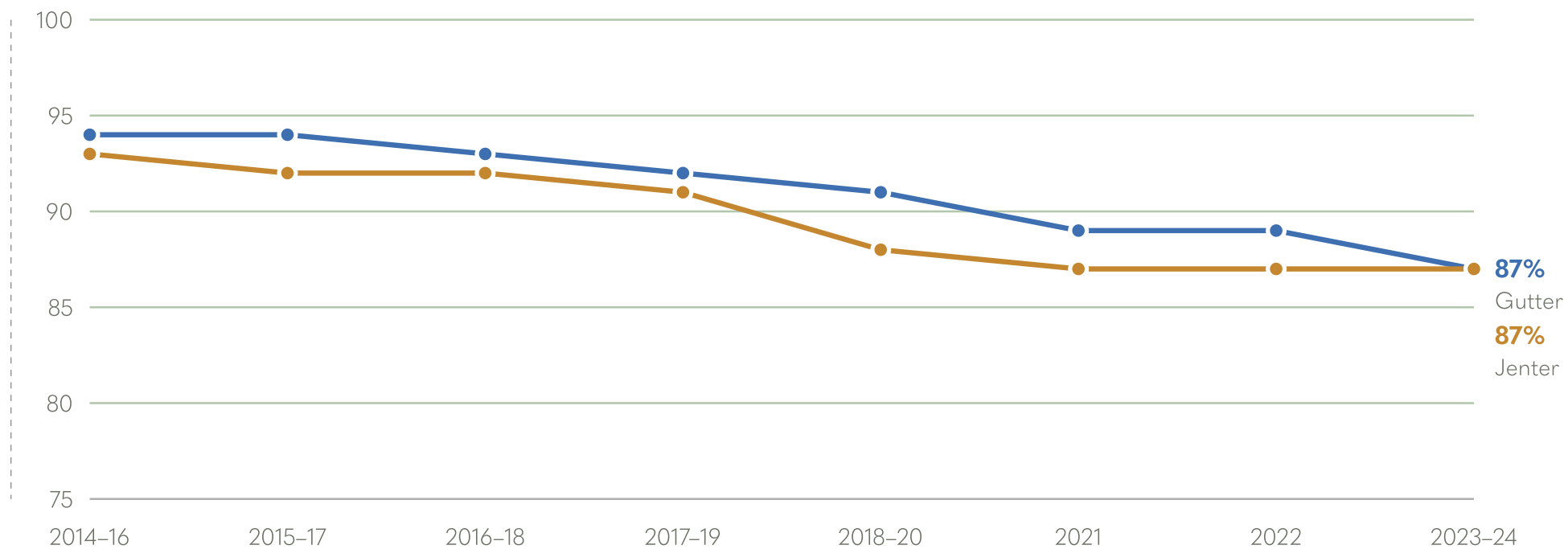
UNGDOMSSKOLEN

■ Gutter ■ Jenter

VIDEREGÅENDE

■ Gutter ■ Jenter

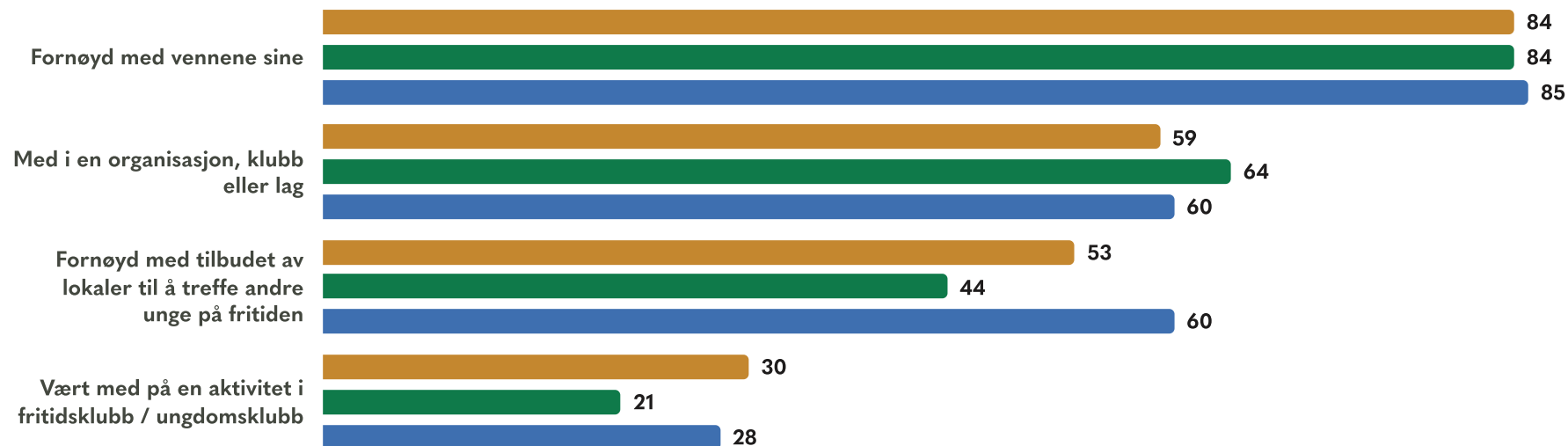

Kilde: Ungdata, 2024. Nasjonal rapport.

FELLESSKAP OG FRITID PÅ UNGDOMSTRINNET

Prosent av elevene. Hamar skiller seg mest ut på tilbudet av lokaler og bruken av fritidsklubb.

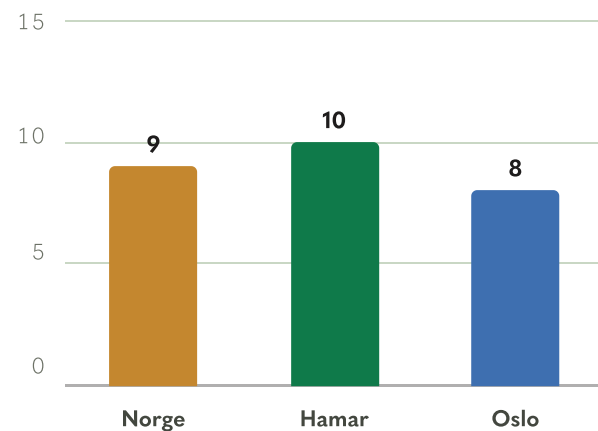
■ Norge ■ Hamar ■ Oslo

Kilde: Ungdata, 2024.

MOBBET MINST ANNENHVER UKE, UNGDOMSTRINNET

Prosent av elevene.

Kilde: Ungdata, 2024.

MOBBING UTENFOR UNGDATA

Supplerende tall som ble trukket frem i rapporten.

NRK meldte i uke 3, 2025 at **12 % av elevene på 7. trinn** oppgir at de blir mobbet. Tallene fra Ungdata for ungdomstrinnet ligger på 9 % nasjonalt og 10 % i Hamar.

NRK, uke 3 2025 · Ungdata 2024

3 HOVEDUTFORDRING

AVHENGIGHETSPROBLEMATIKK

Et stort og tiltagende problem i byen vår – og vanskelig å komme ut av når man først sitter fast. Terskelen for å ruse seg er blitt lavere, og individualisme fører til likegyldighet, som forsterker grenseløshet.

FRA DYBDEINTERVJUENE

«Et stort og tiltagende problem i byen vår. Vanskelig å komme ut av det når man først sitter fast.»

«Stort behov for at flere hjelper avhengige til å få hodet over vann. Gi dem muligheter i arbeidslivet. Heie på dem.»

CRUX

«Blitt mye lavere terskel, mer sosialt akseptabelt å ruse seg. Mer grenseløs adferd.»

«Utfordring: folk bryr seg ikke om hva sidemannen gjør. Før ville de som ikke ruser seg ta avstand fra de som ruser seg. Nå er det mer "gjør hva du vil". Individualisme fører til likegyldighet, som forsterker grenseløshet.»

UTEKONTAKTEN

«Det er vanskelig for folk å vite hvordan man best kan favne de som sliter med rus og/eller mental helse. Dette gjør det vanskelig å finne en løsning.»

KORUS ØST

HVA SIER STATISTIKKEN?

1 av 3

i befolkningen drikker alkohol ukentlig. Andelen har vært stabil siden 2012.

SSB 2024 – snitt 32 % for perioden

17 %

av menn 16–24 år har drukket seks eller flere alkoholenheter ved samme anledning ukentlig – toppåret i perioden.

SSB, levekårsundersøkelsen

7 %

av befolkningen brukte cannabis siste 12 måneder – det høyeste nivået i måleperioden.

SSB, siste årgang

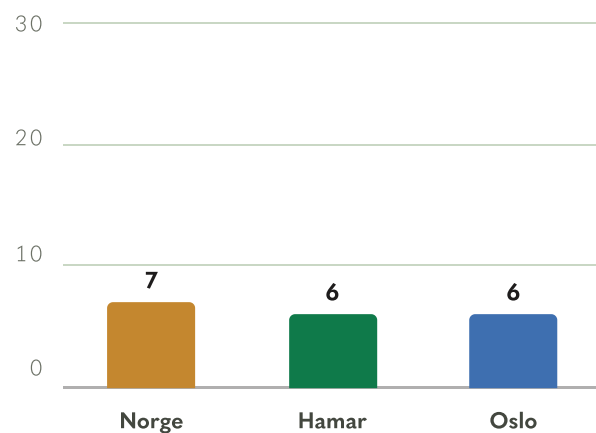
≈3 %

i alderen 20–29 år røyker hasj månedlig.

Ungdata 2024

MÅNEDLIG BRUK AV ALKOHOL, UNGDOMSSKOLETRINNET

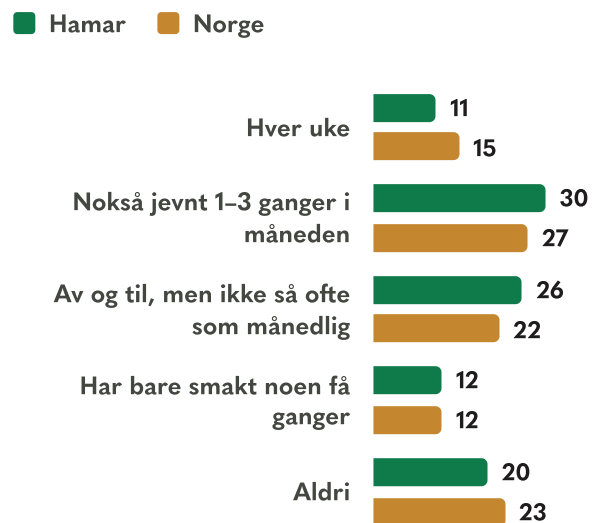
Prosent av elevene.

Kilde: Ungdata, 2024.

HENDER DET AT DU DRIKKER NOEN FORM FOR ALKOHOL?

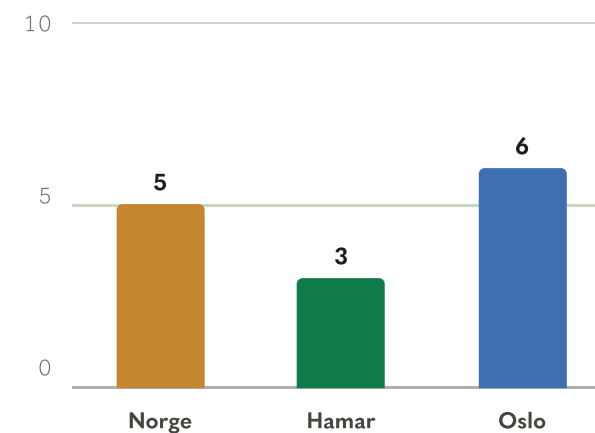
Videregående. Prosent i Hamar kommune og nasjonalt.

Kilde: Ungdata, 2024.

BRUKT HASJ SISTE ÅRET, UNGDOMSSKOLETRINNET

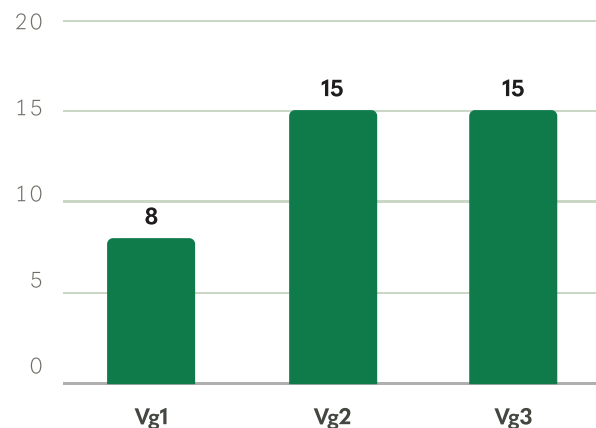
Prosent av elevene.

Kilde: Ungdata, 2024.

BRUKT HASJ ELLER MARIHUANA SISTE ÅRET – VIDEREGÅENDE I HAMAR

Prosent av elevene på hvert trinn.

Kilde: Ungdata, 2024.

Andelen som har brukt hasj i løpet av livet stiger bratt fra rundt 15-årsalderen, og flater ut i overkant av 30 % i begynnelsen av 30-årene. Andelen som har brukt hasj det siste året topper seg rundt 22–23 år. *Kilde: Ung i Norge (2020–2021).*

BAKGRUNNSTABELLER FRA SSB

ALKOHOLBRUK I BEFOLKNINGEN 2012–2023

Andel som har drukket ukentlig, månedlig eller sjeldnere enn månedlig siste år. Prosent.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	SNITT
Ukentlig	34	31	33	30	32	33	32	30	31	32	33	31	32

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	SNITT
Månedlig	31	30	31	29	29	28	30	31	28	27	25	28	29
Sjeldnere enn månedlig	23	26	22	24	22	22	22	24	25	24	23	24	23
Aldri	12	14	15	18	18	17	16	15	16	18	19	17	16

Kilde: SSB, 2024.

SEKS ELLER FLERE ALKOHOLENHETER VED SAMME ANLEDNING – UKENTLIG

Andel etter kjønn og alder, 2018–2024. Prosent.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begge kjønn, i alt	5	5	4	5	6	5	5
MENN							
16–24 år	11	12	10	8	17	15	11
25–34 år	7	8	6	11	9	9	11
35–44 år	11	6	4	6	6	8	5
45–54 år	5	3	7	9	5	7	7
55–64 år	5	8	8	7	7	3	8
65–79 år	4	3	5	5	6	2	4
Alle menn	7	7	7	8	8	7	8
KVINNER							
16–24 år	2	5	6	4	7	5	10
25–34 år	2	3	2	1	4	3	4
35–44 år	1	1	1	4	0	1	1
45–54 år	2	2	3	2	1	2	2
55–64 år	3	4	1	1	2	1	1

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
65–79 år	1	2	1	3	5	4	1
Alle kvinner	2	3	2	2	3	3	3

Kilde: SSB.

BRUK AV CANNABIS SISTE 12 MÅNEDER

Andel etter kjønn og alder, 2018–2024. Prosent. «..» betyr at tall ikke er oppgitt.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begge kjønn, i alt	4	5	4	4	5	5	7
MENN							
16–24 år	15	13	11	15	11	17	17
25–34 år	10	10	11	9	11	11	14
35–44 år	5	3	5	4	3	3	9
45–54 år	2	3	2	2	2	2	4
55–64 år	1	2	2	1	1	1	4
65–79 år	..	..	..	..	..	..	..
Alle menn	6	6	6	6	5	6	9
KVINNER							
16–24 år	7	8	8	8	11	10	10
25–34 år	4	6	5	4	8	6	6
35–44 år	2	1	0	2	2	2	4
45–54 år	1	1	1	0	1	1	1
55–64 år	0	0	0	0	0	1	0
65–79 år	..	..	..	..	..	..	..

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Alle kvinner	3	3	3	3	4	4	4

Kilde: SSB.

RESEPTBELAGTE SOVEMIDLER

Andel som har brukt reseptbelagte sovemidler daglig eller nesten daglig.

I befolkningen samlet ligger andelen på **4–6 %**. Blant menn er nivået høyest i den eldste aldersgruppen: **10–16 % av menn 65–79 år** bruker sovemidler daglig eller nesten daglig.

Blant kvinner ligger andelen jevnere, på 3–4 % samlet.

SSB. Tabellen i rapporten (side 22) oppgir seks årganger med tall under sju årstall – enkeltårene er derfor ikke gjengitt her.

4 HOVEDUTFORDRING

INTEGRERING OG RASISME

Det å ha opplevd diskriminering har betydning for livskvaliteten: det er dobbelt så stor andel som ikke er tilfreds med livet blant dem, sammenliknet med dem som ikke har opplevd diskriminering.

FRA DYBDEINTERVJUENE

«Viktig at nordmenn forstår viktigheten av å bygge relasjoner med de fra andre kulturer og sosioøkonomiske lag i befolkningen. Dette tenker vi på når vi rekrutterer frivillige.»

«Vi må jobbe med verdier og språk for dugnad, fellesskap og det å hjelpe hverandre. Dette må skje i samtaler og overordnet i media.»

«Hamar har nå 13 % med innvandrerbakgrunn. Dette er i stor grad et resultat av flyktningssituasjonen, og dette er med å skape en uro i folks tanker.»

EINAR BUSTERUD

«Da han spurte "hva heter du" og jeg sa navnet mitt, så lo han og sa: "så rart navn du har, jeg gidder ikke å lære meg navnet ditt, det er for vanskelig".

Jeg hadde ham i matte – jeg var god i matte i hjemlandet. Men hver gang jeg rakk opp handa – han overså meg – og spurte "er det ikke noen andre som vil svare?" Ingen reagerte på det han sa og gjorde. Jeg snakket ikke så godt norsk, så jeg klarte ikke å si ifra selv. (...) De ble påvirket av hvordan han behandlet meg. De ville ikke samarbeide med meg. Fra starten av niende til slutten av tiende kunne ingen navnet mitt. Jeg kom hjem hver dag og gråt.»

**KHADIJA · «LYTT TIL OSS – MINORITETSUNGDOMS OPPLEVELSE AV RASISME I INNLANDET»,
LIKESTILLINGSSENTERET 2020**

HVA SIER STATISTIKKEN?

16,8 %

av befolkningen i Hamar har innvandrerbakgrunn – innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

SSB, 2024

50 %

av norskfødte med innvandrerbakgrunn har opplevd diskriminering det siste året. Blant innvandrere: **40 %**. I øvrig befolkning: **19 %**.

SSB, 2022

1 av 4

innvandrere har det siste året opplevd diskriminering på grunn av etnisk bakgrunn.

SSB, 2022

×2

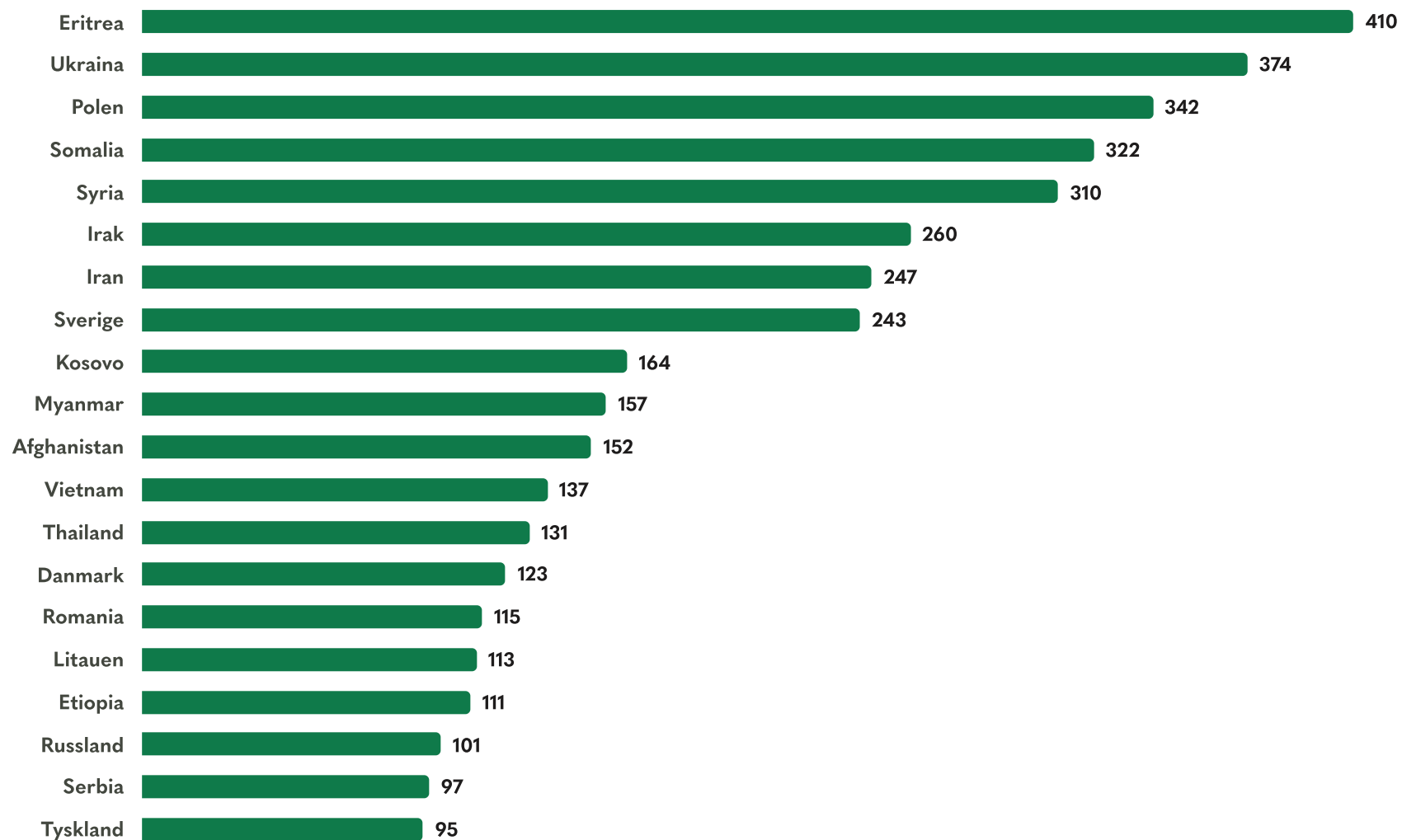
så stor andel er ikke tilfreds med livet blant dem som har opplevd diskriminering.

SSB, 2020

Unge voksne, innvandrere, ikke-heterofile og personer med dårlig helse eller lav sosioøkonomisk status opplever mest diskriminering. Personer med innvandrerbakgrunn har opplevd betydelig mer diskriminering enn den øvrige befolkningen det siste året.

ANTALL INNVANDRERE ETTER LANDBAKGRUNN I HAMAR

De 20 største gruppene, 2024. 16,8 % av befolkningen i Hamar har innvandrerbakgrunn.

Kilde: SSB, 2024. Figuren omfatter både innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

5 HOVEDUTFORDRING

UNGDOMSKRIMINALITET

Nye grenser krysses, drevet av misunnelse med tanke på status og økonomi. Politiet peker på at de kommer inn i situasjonen for sent – og at de er helt avhengige av storsamfunnet, frivilligheten og menighetene.

FRA DYBDEINTERVJUENE

«Hamar er innlandets hovedstad: mye kriminalitet importeres utenfra, og forsterkes her.»

«Vi kan ikke lykkes i dette uten menighetene. Nye grenser krysses drevet av misunnelse med tanke på status og økonomi – merkeklær.»

Det som leder til kriminalitet: faller ut av skolen · fraværende farsfigur som viktig faktor · lav

«Noen samler seg sammen på grunn av utenforskap, så flytter man referanserammen og verdiene til hva som blir normen. Dette ender ofte opp i kriminalitet.»

GEIR BYBERG

«Over halvparten av gjentagende voldskriminelle ungdom har vokst opp i en familie med bare mor til stede. For å møte situasjonen må vi nå inn til de i risikogruppene mye tidligere – allerede i 8–9-års alderen.»

POLITIET

selvfølelse · utenlandsk
opprinnelse (for flere).

POLITIET

HVA SIER STATISTIKKEN?

859

anmeldelser knyttet til
ungdomskriminalitet i
Innlandet politidistrikt i
2023. Året før: 755.

Innlandet politidistrikt

+6,6 %

flere anmeldelser i Innlandet
i 2023 (19 676) enn i 2022 (18
456).

Innlandet politidistrikt

867

barn i alderen 5–14 år ble i
2019 gitt over 1 200 siktelsers
for vold og mishandling.

SSB, 2020

8 600

lovbrudd ble i 2019 henlagt
fordi gjerningspersonen ikke
var strafferettslig ansvarlig –
33 % flere enn seks år før.

SSB, 2020

«Selv om politiets statistikk viser at stadig flere unge anmeldes for kriminalitet, betyr det ikke nødvendigvis at dagens ungdom er mer kriminelle enn tidligere generasjoner. Det kan se ut til at vi heller har blitt mer villige til å anmelde unge som utsetter andre for vold og trusler enn vi var for få år siden.

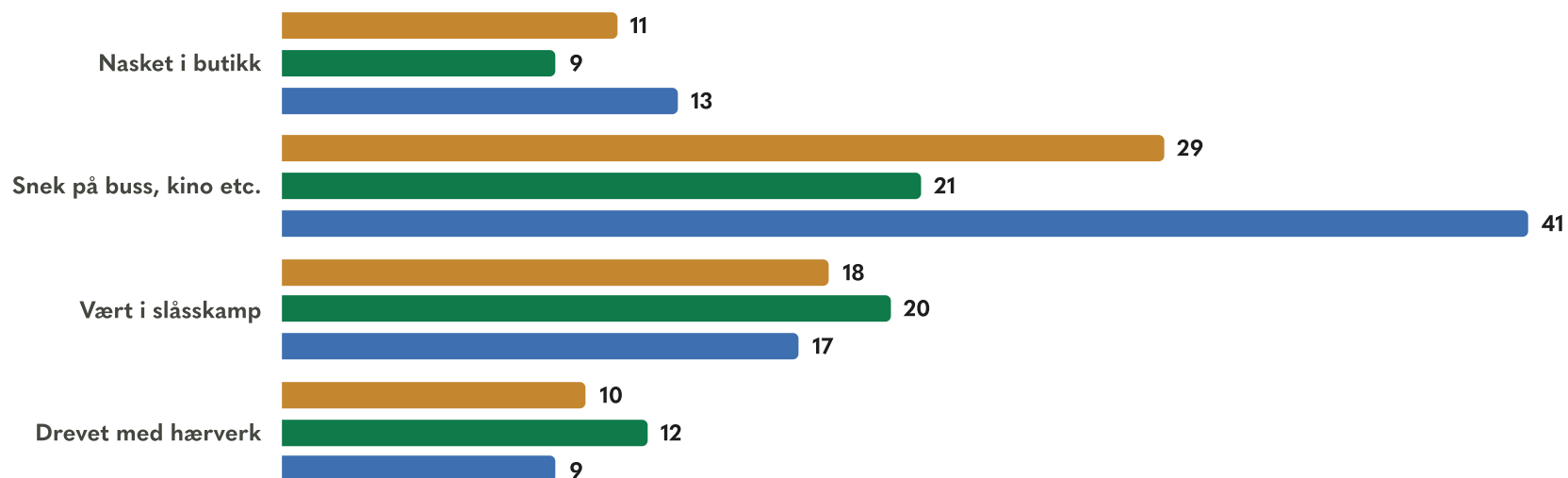
Samarbeidet mellom politi, skole og foreldre har blitt tettere den siste tiden, og forskning antyder at skoler og foreldre ser ut til å ønske å involvere politiet tidligere enn før. Når antallet saker som registreres av politiet i utgangspunktet er lite, vil det at skoler og foreldre anmelder voldshendelser litt oftere, påvirke statistikken mye.»

STIAN LID, KRIMINOLOG OG FORSKER · BY- OG REGIONFORSKNINGSINSTITUTTET NIBR, OSLOMET

REGELBRUDD PÅ UNGDOMSTRINNET

Andel som oppgir at de har gjort dette. Prosent.

■ Norge ■ Hamar ■ Oslo

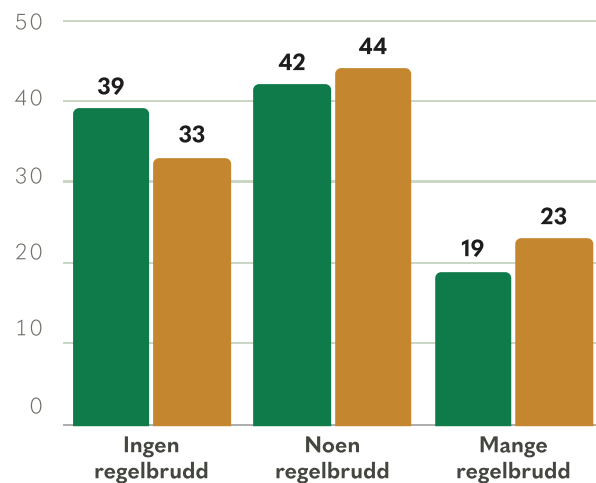

Kilde: Ungdata, 2024.

HVOR MANGE REGELBRUDD ER DU INVOLVERT I?

Prosent i Hamar kommune og nasjonalt.

■ Hamar ■ Norge

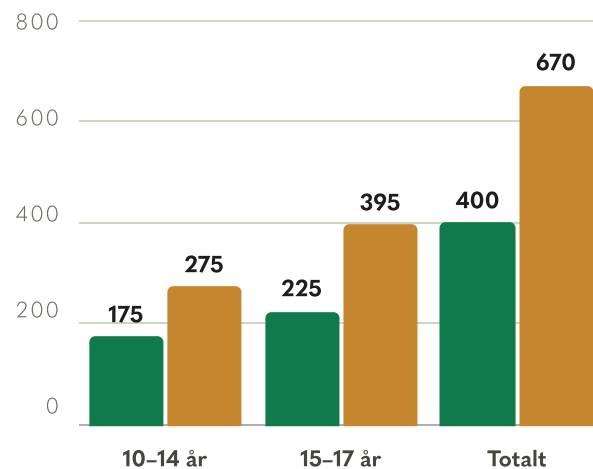

Kilde: Ungdata, 2024.

RANSANMELDELSER I NORGE, 10-17 ÅR

1. og 2. tertial 2023 mot samme periode i 2024, etter aldersgruppe.

■ 2023 ■ 2024

Kilde: Straffesaksregisteret. Verdiene er avlest av figuren i rapporten. Figuren inkluderer ikke anmeldelser fra politidistrikt og grupper der andelen er mindre enn 5.

BAKGRUNNSTABELLER

SIKTELSE MOT PERSONER, ALLE LOVBRUDDSGRUPPER

Antall siktelser i Norge, etter alder.

	2019	2020	2021	2022	2023
Alle aldre, 5 år og over	143 442	145 824	135 793	123 230	122 126

	2019	2020	2021	2022	2023
5–14 år	4 429	4 631	5 148	5 692	7 333
15–17 år	8 418	8 369	7 871	6 896	7 786
18–20 år	14 129	14 278	12 817	10 786	10 520
21–24 år	18 541	17 447	15 740	13 989	12 155
25–29 år	20 837	20 827	18 772	16 092	15 154
30–39 år	33 220	35 170	32 613	30 099	30 185
40–49 år	23 770	24 573	23 010	20 241	19 851
50–59 år	13 007	13 508	13 106	12 512	12 170
60 år og over	7 091	7 021	6 716	6 923	6 972

Kilde: SSB, 2020 og senere årganger. Antallet siktede under 15 år med vold og mishandling som hovedlovbrudd er mer enn doblet siden 2015.

UNGDOMSKRIMINALITET I INNLANDET POLITIDISTRIKT

Antall anmeldelser etter kategori. Totalt mottok distriktet 19 676 anmeldelser i 2023, en økning på 6,6 % fra 2022.

KATEGORI	2021	2022	2023
Vinning	106	173	175
Vold	107	196	189
Trafikk	150	136	121
Annen	80	68	122
Seksuallovbrudd	111	95	77
Narkotika	55	22	69
Skadeverk	45	34	58
Økonomi	48	27	40
Undersøkelsessaker	0	3	7
Miljø	1	1	1

KATEGORI

2021

2022

2023

Totalt

703

755

859

Kilde: Innlandet politidistrikt.

6 HOVEDUTFORDRING

OMSORGSSVIKT

Omsorgssvikt er når de som har omsorg for et barn ikke dekker barnets behov på en slik måte at det kan bli skadet fysisk eller psykisk. Det kan skje både med vilje og uten vilje fra den som har omsorgen.

FRA DYBDEINTERVJUENE

«Målet er alltid at barna skal kunne vokse opp hjemme. Et sekundært mål er å få dem inn i gode fosterhjem.»

BARNEVERNET

«Fraværende farsfigur er en viktig faktor i forhold til ungdomskriminalitet. Over halvparten av gjentakende voldskriminelle ungdom har vokst opp i en familie med bare mor til stede.»

«For å møte situasjonen må vi nå inn til de i risikogruppene mye tidligere. Allerede i 8–9-års alderen.»

POLITIET

HVA SIER STATISTIKKEN?

Eksempler på omsorgssvikt er barn som ikke får dekket behovene for mat, klær, trøst, kjærlighet, varme, trygghet og nærhet over en lengre periode. At voksne ikke passer på barna sine og ser til dem, slik at de utsettes for fare, er også omsorgssvikt.

1 av 6

barn (14 %) har opplevd omsorgssvikt.

Redd Barna

1 av 5

barn har opplevd fysisk vold fra en voksen i hjemmet minst én gang. 1 av 20 har opplevd alvorlig fysisk vold.

Redd Barna

1 av 5

barn har opplevd psykisk vold fra foreldre: å bli skremt, truet, ydmyket eller såret gjentatte ganger.

Redd Barna

1 av 25

barn (4 %) har opplevd seksuelle overgrep fra en voksen.

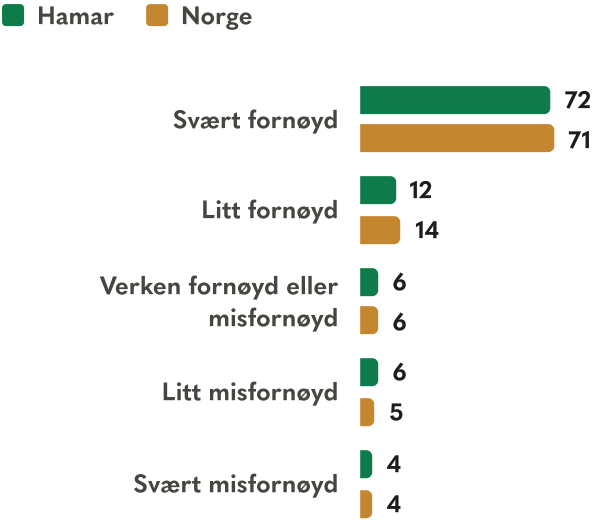
Redd Barna

Å være vitne til vold i hjemmet er også en måte å oppleve vold på som skader barn.

17 % har opplevd at mor har vært utsatt for minst én form for fysisk eller psykisk vold, mens 13 % har opplevd at far har vært utsatt for det. *Kilde: Redd Barna.*

HVOR FORNØYD ER DU MED DINE FORELDRE/FORESATTE?

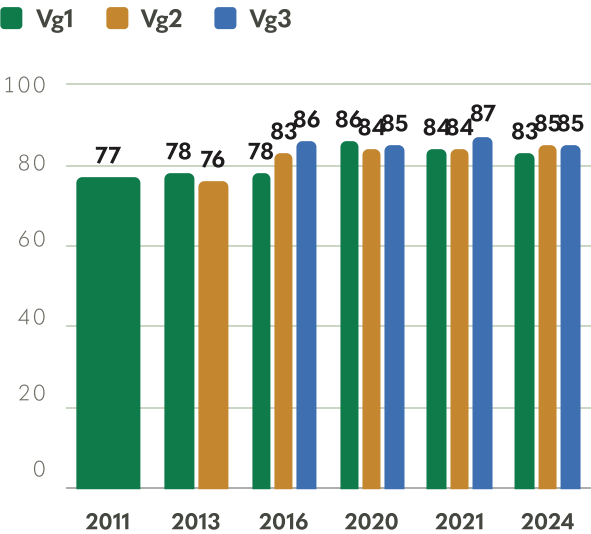
Videregående. Prosent i Hamar kommune og nasjonalt.

Kilde: Ungdata, 2024.

FORNØYD MED FORELDRE/FORESATTE – TIDSTREND I HAMAR

Videregående, prosent. Fra 77 % i 2011 til 83–85 % i 2024: en positiv endring siden 2010.

Kilde: Ungdata, 2024. Årganger uten måling er utelatt.

BARNEVERNSTILTAK PER 1 000 INNBYGGERE 0–17 ÅR

Per 31. desember, etter region. Innlandet ligger høyest av alle regioner i hele perioden.

REGION	2020	2021	2022	2023
Innlandet	75,6	73,1	73,2	69,5
Trøndelag	71,3	69,4	63,6	76,7

REGION	2020	2021	2022	2023
Nord-Norge	71,2	68,8	63,9	56,5
Agder og Sør-Østlandet	63,0	60,7	55,3	53,6
Vestlandet	61,6	59,1	50,6	50,3
Oslo og Viken	59,4	56,9	55,1	51,3

Kilde: SSB, tabell 10662: Barnevernstiltak, etter region og år.

7 HOVEDUTFORDRING

MENTAL HELSE

Skolefravær øker, med psykisk helse og angst som grunn – og ingen spesiell gruppe peker seg ut. Intervjuobjektene peker på mangel på arenaer i overgangsfasen fra ungdom til voksen.

FRA DYBDEINTERVJUENE

«Alt for mange barn og unge tar sitt eget liv – i 2021 var det 130 stk. Dette henger alltid sammen med mental helse på et eller annet vis.»

«Vi må være fokusert på de unge i forebyggende arbeid, og bygge arenaer: det mangler arenaer i overgangsfasen ungdom til voksen. Mange faller utenfor. Menighetene kan gjøre en stor forskjell.»

«Det er vanskelig for folk å vite hvordan man best kan favne de som sliter med rus og/eller mental helse. Dette gjør det vanskelig å finne en løsning.»

KORUS ØST

«Skolefravær øker med psykisk helse og angst som grunn. Ingen spesiell gruppe utpeker seg – dette gjelder jevnt over.»

UTEKONTAKTEN

KIRKENS SOS I INNLANDET

«Voksne menn, unge voksne menn og eldre har vanskelig for å søke hjelp. Det går utover deres stolthet. Bare 20 % av de som søker hjelp hos oss er menn.»

FRIVILLIGHETSSENTRALEN

HVA SIER STATISTIKKEN?

22 %

av befolkningen svarer at de har lav tilfredshet med livet (0–5 på en skala fra 0 til 10). 26 % svarer 9 eller 10.

SSB, Undersøkelse om livskvalitet 2020

4,9

er gjennomsnittlig tilfredshet med livet blant personer med psykiske plager. Totalt i befolkningen: 7,1.

SSB, 2020

19 %

av jentene på ungdomstrinnet i Hamar har hatt mange psykiske plager siste sju dager. Gutter: 8 %.

Ungdata 2024

23 %

av Vg3-elevene i Hamar har hatt mange psykiske plager siste sju dager – høyest av alle trinn.

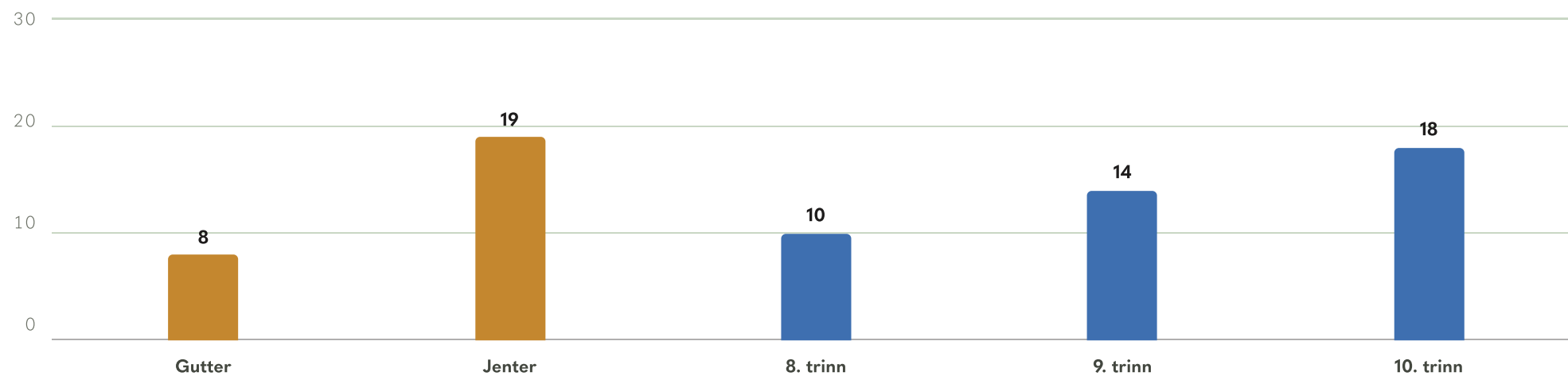
Ungdata 2024

MANGE PSYKISKE PLAGER DE SISTE SJU DAGENE – HAMAR

Prosent av elevene, etter kjønn og klassetrinn.

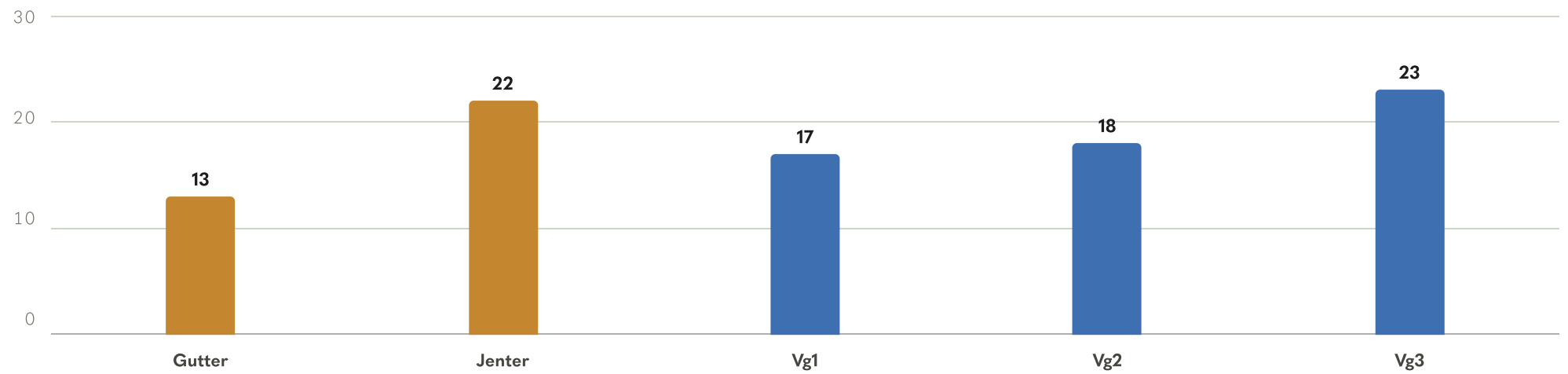
UNGDOMSSKOLEN

■ Etter kjønn ■ Etter klassetrinn

VIDEREGÅENDE

■ Etter kjønn ■ Etter klassetrinn

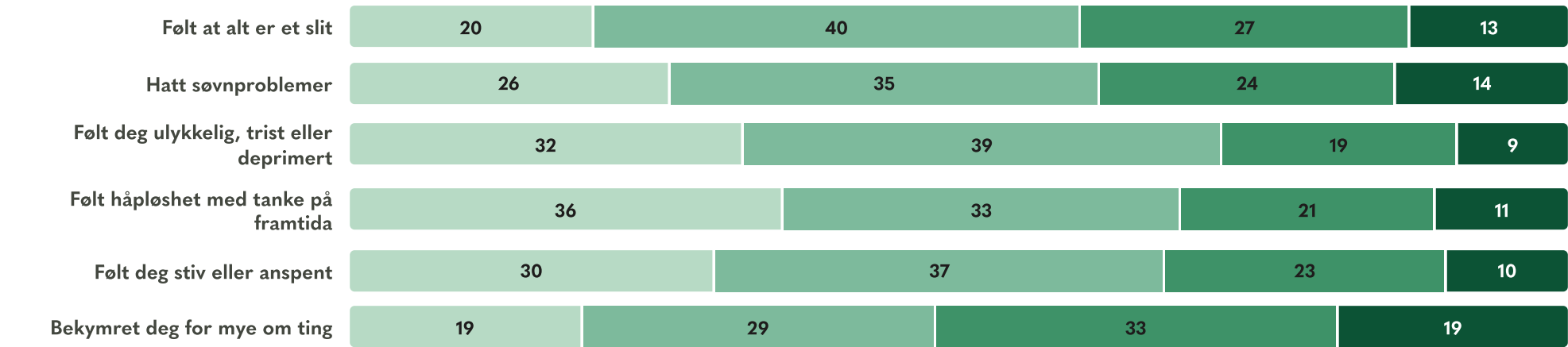

Kilde: Ungdata, 2024.

HAR DU I LØPET AV DEN SISTE UKA VÆRT PLAGET AV NOE AV DETTE?

Videregående i Hamar. Prosent.

Ikke plaget i det hele tatt Lite plaget Ganske mye plaget Veldig mye plaget

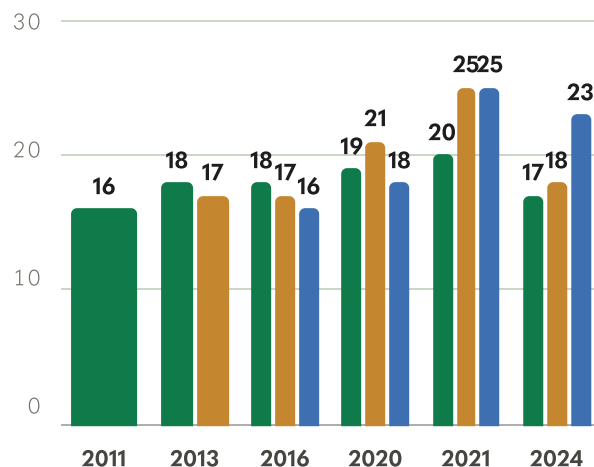

Kilde: Ungdata, 2024.

MANGE PSYKISKE PLAGER SISTE SJU DAGER – TIDSTREND I HAMAR

Videregående, prosent.

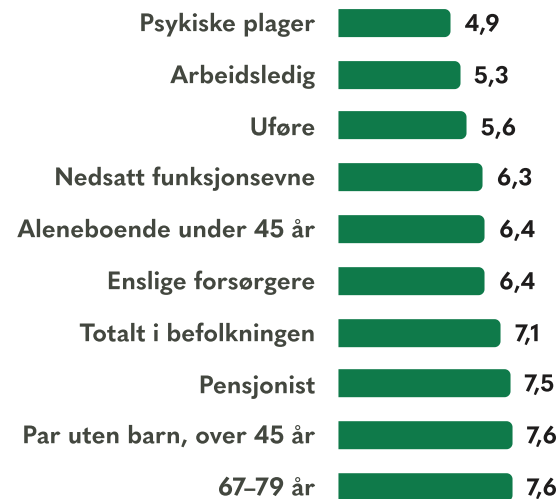
Vg1 Vg2 Vg3

Kilde: Ungdata, 2024. Årganger uten måling er utelatt.

TILFREDSHET MED LIVET – YTTERPUNKTENE

Gjennomsnitt på skala 0–10. Hele befolkningen ligger på 7,1.

Kilde: SSB, Undersøkelse om livskvalitet 2020.

I Norge svarer de fleste at de er tilfredse med livet. Et gjennomgående funn er at **ynge oppgir at de er mindre tilfredse med livet enn eldre**, og at personer med lavere utdanning og lavere inntekt jevnt over oppgir mindre tilfredshet. Et viktig funn er at folks livskvalitet varierer etter livssituasjon: personer som er arbeidsledige eller uføre, og personer med helseutfordringer, er overrepresentert blant de som svarer at de er mindre tilfredse med livet.

TILFREDSHET MED LIVET ETTER BAKGRUNN

Gjennomsnitt på en skala fra 0 til 10. Verdier på 6,5 eller lavere er markert.

GRUPPE	SNITT
Totalt	7,1
KJØNN	
Menn	7,1
Kvinner	7,1
ALDER	
18–24 år	6,7
25–44 år	6,8
45–66 år	7,2
67–79 år	7,6
Over 80 år	7,4
HUSHOLDNING	
Aleneboende under 45 år	6,4
Aleneboende over 45 år	6,9
Par uten barn, under 45 år	6,9
Par uten barn, over 45 år	7,6
Par med barn 0–5 år	7,2
Par med barn 6–17 år	7,1
Enslige forsørgere	6,4
UTDANNING	
Høyere utdanning	7,3
Videregående skole	7,1
Grunnskole	6,7

GRUPPE	SNITT
INNTÉKT	
Høyeste 25 %	7,4
Nest høyest	7,1
Nest lavest	6,9
Laveste 25 %	6,5
ARBEIDSSITUASJON	
Yrkesaktiv	7,2
Student/elev	6,8
Pensjonist	7,5
Uføre	5,6
Arbeidsledig	5,3
BAKGRUNN OG HELSE	
Innvandrere	7,0
Norskfødte med innvandrerforeldre	6,5
Nedsatt funksjonsevne	6,3
Psykiske plager	4,9
Ikke-heterofile	6,5
REGION	
Oslo	7,0
Viken	7,0
Innlandet	7,0
Agder og Sør-Østlandet	7,1
Vestlandet	7,1
Trøndelag	7,2

GRUPPE**SNITT**

Nord-Norge

7,0

Kilde: SSB, Undersøkelse om livskvalitet 2020.

EN SAMTALE MED BYEN

SENTRALE DRIVERE

Så å si alle intervjuobjektene løftet frem **ensomhet** som en driver og årsak bak mange av de andre problemområdene. Ensomhet, utenforskap og omsorgssvikt. Dette burde ikke være noen overraskelse: der mennesker ikke får sine mest basale behov møtt, vil det ofte gi utslag i en rekke andre problemer.

Som en av intervjuobjektene påpekte: **løsningen på Hamars sosiale utfordringer begynner med at flere bryr seg om naboen**

Det har vært et privilegium å bli bedre kjent med byen vår, med et ekstra blikk på sosial smerte i både Hamar og omegn. Det har vært dypt inspirerende å snakke med så mange ildsjeler innenfor en bredde av frivillige og offentlige aktører. Det er mange som er glad i Hamar, og dens befolkning.

Det er ingen tvil om at **Hamar i stor grad er en god by å bo i**. Samtidig er det mye – mer eller mindre skjult – sosial smerte.

Gjennom nærmere 30 timer med «samtaler med byen» dannet det seg ganske fort et tydelig bilde av hvor skoen trykker. Vi ble slått av hvor samstemte alle var, fra politiet til breddefotballen til rusomsorgen og barnevernet. Det var de samme sju områdene som gikk igjen.

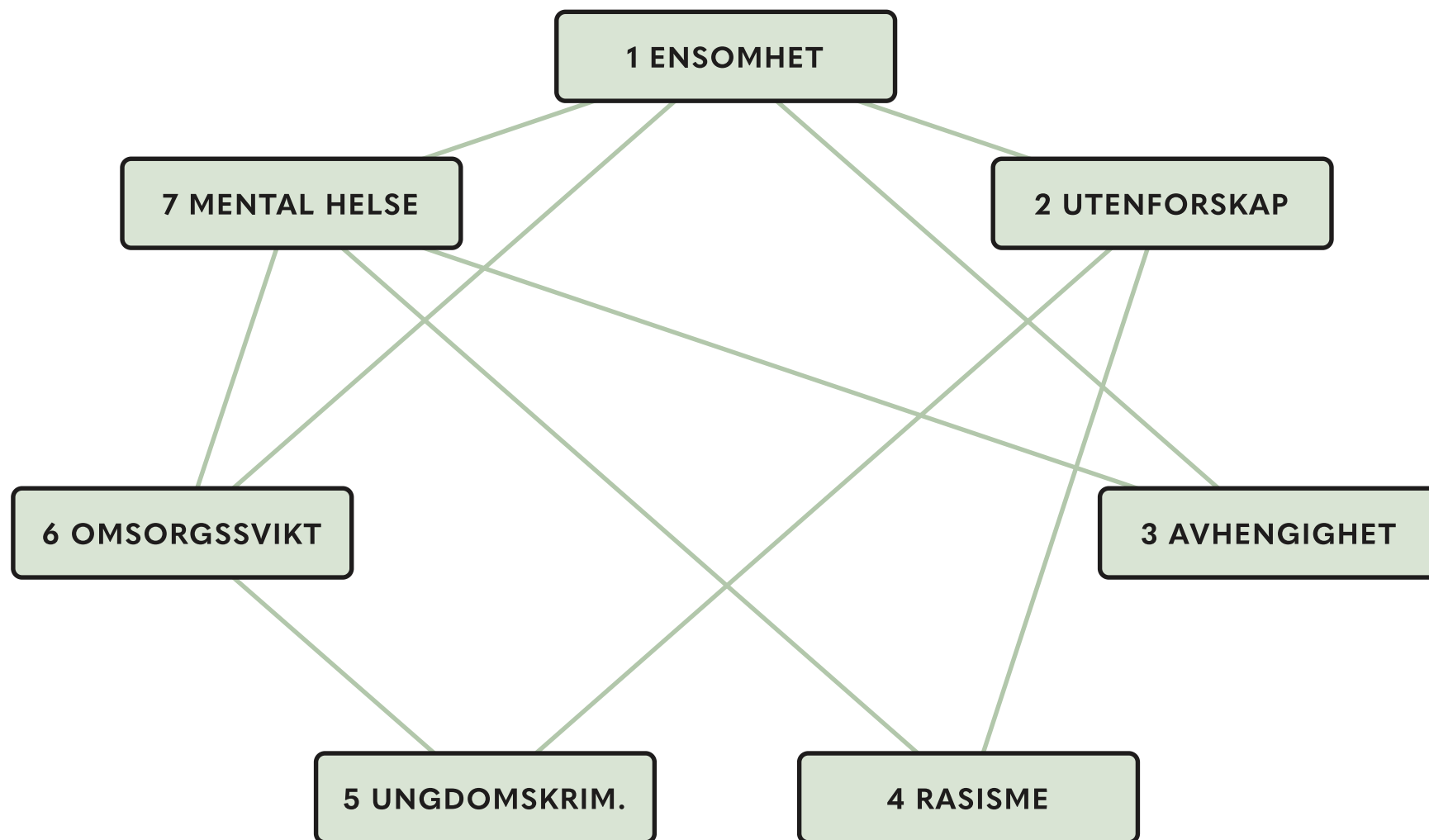
ÅRSAK ELLER VIRKNING?

Selv om ensomhet og noen andre utfordringer har blitt fremhevet som drivere, er alle hovedområdene på hver sin måte **både årsak og virkning**. Ensomhet kan føre til avhengighetsproblematikk, men det samme er sant andre veien: sliter man med rusavhengighet blir man lett isolert, og de rundt blir ofte usikre på hvordan de best skal møte den som sliter.

sin. Flere andre poengterte lignende ting: ja, det er situasjoner som vi trenger penger for å løse, men i mange tilfeller må vi gå enda mer grunnleggende til verks. Vi må ha tid til å være der for hverandre.

Lignende ting kan sies om utenforskap og rasisme, ungdomskriminalitet og omsorgssvikt. Vi trenger med andre ord å stadig jobbe med å møte *både* årsaker og virkninger: jobbe forebyggende samtidig som vi bedriver «førstehjelp» for de som trenger noe inderlig i dag.

SAMMENHENGENE · VELG ET OMRÅDE FOR Å SE KOBLINGENE RAPPORTEN PEKER PÅ

Koblingene er hentet fra rapportens egne beskrivelser av hvordan områdene henger sammen. Alle pilene går begge veier: hvert område er både årsak og virkning.

HVA KAN JEG GJØRE?

INGEN KAN GJØRE ALT. MEN DU KAN GJØRE NOE.

Dette er det første spørsmålet det er naturlig å stille seg. Kan du personlig ta **ett nytt skritt** denne måneden, for å bety en forskjell på ett av de sju områdene?

For å hjelpe oss alle i gang tenker vi høyt innenfor tre av fokusområdene.

1 ENSOMHET

Ensomhet er en kjempeutfordring nasjonalt og globalt. Helse Norge kommer med en rekke råd om hvordan den enkelte kan forebygge ensomhet i eget liv. Å ta ansvar for eget liv er viktig, men ikke nok for å løse problemet.

Hver av oss må stille spørsmålet: **«hva kan jeg gjøre for de rundt meg?»** Der Helse Norge anbefaler den ensomme å ikke isolere seg, må vi spørre oss selv: hvordan hjelper jeg naboen eller kollegaen min å ikke isolere seg? Og hva med de som ikke har noe naturlig kontaktnettverk, som allerede går alene på daglig basis? Hvem skal se dem?

LA OSS TA UTFORDRINGEN

Jeg vil denne måneden innlede kontakt med en ny nabo eller kollega som jeg aldri har hatt særlig kontakt med – særlig hvis jeg oppfatter at de kanskje er mye alene. Løsningen er at vi alle bryr oss om naboen vår. Og la oss legge til: bry oss nok til å overvinne eventuelle «kleine» følelser ved å ta initiativ der det ikke faller oss mest naturlig.

HELSE NORGES RÅD MOT ENSOMHET

- Finn noe som gir hverdagen mening.
- Søk fellesskap med andre mennesker.
- Ikke isoler deg.
- Snakk med noen du stoler på.
- Oppsøk fastlege eller psykolog dersom du trenger noen profesjonelle å snakke med.
- Oppsøk sosiale møteplasser, som organiserte fritidsaktiviteter og organisasjonsarbeid.
- Plei en hobby eller en interesse.
- Bruk internett – oppsøk et fellesskap basert på interesse.

- Hjelp andre: flytt fokus, oppnå mening, bidra i frivilligheten.

5 UNGDOMSKRIMINALITET

Der det er relativt intuitivt å si noe om hva hver enkelt kan gjøre i møte med ensomhet, er svaret mer involvert i møte med en voksende ungdomskriminalitet på CC, og ellers i Hamar og omegn.

Som politiet sa gang på gang: **vi kommer inn i situasjonen for sent til å kunne virkelig løse den.** Vi er helt avhengige av storsamfunnet, frivilligheten, menighetene. De ser behovet for at unge i risikozonen «fanges opp» tidlig, for å kunne få andre impulser som leder inn på en annen livskurs. Når de har nådd tenårene er løpet til dels allerede kjørt for mange – i alle fall blir utfordringen betraktelig større.

SÅ HVA KAN DEN ENKELTE GJØRE?

Flere trygge voksne må bygge relasjon med ungdom i risikogrupper *før de blir ungdom*. Politiet sier at man må begynne i 8–9-års alderen, eller før, for å komme negative miljøer i forkjøpet.

KONKRET

- Bli oppmerksom på barn som lett faller utenfor, og inviter dem inn i en sportsklubb eller annen aktivitet – der du kjører og henter, og kanskje betaler?
- De som ikke vil drive med idrett mangler ofte tilbud: kan du starte noe nytt for ungdom i Hamar?
- Har du barn som kan invitere noen med hjem?
- Vurder å bli avlastningshjem eller fosterhjem.

Har du plass til en til? Mange barn og unge vokser opp i utfordrende omgivelser, der hjemmet ikke lenger er et trygt sted å være. Det finnes mange sårbare barn som trenger et sted å være.

Har dere anledning til å bli et slikt hjem for et barn eller en ungdom? Bli fosterhjem. Om du ønsker å kjenne litt på hvordan det er, kan man starte som besøkshjem – å ha besøk av et barn en helg i måneden. Men det største behovet er absolutt faste fosterhjem. For mer informasjon, se Bufetats nettsider for region Øst.

ØNSKER DU EN SAMTALE PÅ VEIEN?

Pastor Anders Myklebust og kona Siri Helen er tilgjengelige for samtaler. De har vært fosterhjem i over 10 år og kjenner godt til dynamikkene som oppstår. Kontakt: anders@hamarfrikirke.no

SETTE AGENDA, BYGGE ARENAER

Som vi har sett i eksemplene over, ligger mange av løsningene i den enkeltes initiativ – at vi hver enkelt vokser i å «bry oss om naboen». Men i tillegg til dette trenger vi å løfte en felles bevissthet, der vi **sammen setter en agenda** for å se problemområder adressert, og der vi **etablerer arenaer**:

- Arenaer for konkret og målrettet felles innsats inn mot ett område.
- Arenaer for å holde et fornyet fokus på å «bevege byen» oppe i vår felles bevissthet, som et læringsnettverk.

ANBEFALINGENE FRA BEVEG HAMAR

ET NETTVERK

Bygge et nettverk ut ifra foreningen som kan fungere som kunnskapsbase og starthjelp for initiativtakere – enkeltpersoner, menigheter eller andre foreninger – innenfor forskjellige fokusområder.

EN ÅRLIG STORSAMLING

Å etablere en årlig storsamling, som en arena for felles inspirasjon og idémyldring.

JEVNLIGE UNDERSØKELSER

Å foreta jevnlig undersøkelser – hvert tredje år? – der vi ser på både «sosial smerte», systemiske utfordringer og «kirken: hvor er vi?»

BAK DEN KVALITATIVE DELEN

ANDREAS KARSTAD

STYRELEDER BEVEG HAMAR

Pastor i NLM Hamarkirken. Har tatt en mastergrad med fokus på by-bevegelser ved Gordon Conwell Theological Seminary i Boston, USA.

ANDERS MYKLEBUST

NESTLEDER BEVEG HAMAR

Pastor i Hamar frikirke. Jobber tett mot ungdom i byen, gjennom ungdomsarbeid og festivaler.

MARKEDSINFO AS

STATISTIKK OG RAPPORT

Rune Stenberg har innhentet og bearbeidet statistikken innenfor områdene intervjuobjektene trakk frem. Telefon 907 65 217.

Sammen har Karstad og Myklebust ledet den kvalitative delen av undersøkelsen.

BLI MED

DETTE VIL JEG VÆRE MED PÅ

Hamar Monitor er tenkt å komme i flere deler. Vil du holdes oppdatert, bidra på et av de sju områdene, eller være eier eller partner i Beveg Hamar? Ta kontakt.

BEVEG HAMAR

Stormyrvegen 11, 2315 Hamar
post@beveghamar.no
Org.nr. 937 634 889

OM RAPPORTEN

Hamar Monitor 1.0 – Sosial smerte.
Rapport mai 2025.
Utarbeidet av Beveg Hamar (den gang Sammen
for Hamar) i dialog med Beveg Byen Norge og
Tankesmien Skaperkraft. Statistikk og rapport:
Markedsinfo AS.

KILDER

SSB – Livskvalitetsundersøkelsen 2020,
levekårsundersøkelser, tabell 10662
Ungdata (ungdata.no), 2024 – nasjonalt og for
Hamar kommune
Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet
Kirkens SOS – hovedtall 2021
Innlandet politidistrikt · Straffesaksregisteret
Redd Barna · Likestillingssenteret (2020) · Ung i
Norge (2020–2021)
NIBR / OsloMet · NRK · Helse Norge · Bufetat

OM TALLENE

Alle tall er hentet fra rapporten Hamar Monitor
1.0. Der rapporten viser verdier kun som figur
uten oppgitte tall, er verdiene lest av figuren –
disse er merket i kildelinjen på det aktuelle
diagrammet.